

Садура Оксана Борисівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська
політехніка»

Підгайна Андріана Андріївна,
здобувач вищої освіти (другого)
магістерського рівня, Національний
університет «Львівська політехніка»

Sadura Oksana,
Candidate of Economic Sciences, Associate
Professor, Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0000-0001-7898-9128>

Pidhayna Andriana,
a Student of Higher Education (Second) Master's
Level, Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0009-0005-7827-9384>

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

Садура О. Б., Підгайна А. А. Фінансова
стійкість банківської системи України в
умовах війни. *Український журнал прикладної
економіки та техніки*.
2023. Том 8. № 4. С. 24 – 29.

Sadura O., Pidhayna A. Financial stability of the
banking system of Ukraine in the conditions of
war. *Ukrainian Journal of Applied Economics
and Technology*.
2023. Volume 8. № 4, pp. 24 – 29.

У статті розглянуто проблему фінансової стійкості банківської системи України в умовах війни. Дослідження зосереджено на визначенні найважливіших аспектів і викликів, які виникають перед банками в умовах війни. Проаналізовано роль банків у забезпеченні економічної стабільності та національної безпеки країни в умовах війни, а саме зосереджено увагу на прибутковості банківського сектору та факторів, які на неї впливають. Проведено паралель між обліковою ставкою НБУ та депозитними сертифікатами. Охарактеризовано рівень ліквідності банківського сектору. У статті велику увагу приділено характеристиці та оцінюванню ролі державних банків. Вказано, що в умовах високих воєнних ризиків і значної невизначеності ці банки активно підтримують кредитування, зокрема державних підприємств, ведуть облік для державних виплат і забезпечують доступ до банківських послуг через широкую мережу відділень. Вони продовжують утримувати лідерство за розміром мережі та привабливістю коштів населення, надавати кредити, є найбільш активними учасниками державної програми іпотечного кредитування «eOsel». Враховуючи перелічені вище аспекти, рекомендовано заходи з удосконалення фінансової стійкості банківської системи України під час війни. З метою забезпечення фінансової стійкості у надскладних умовах воєнного часу потрібні злагоджені зусилля та тісна координація дій усіх учасників фінансового ринку: банків, небанківських фінансових установ, Національного банку та інших регуляторів ринку, а також дієва підтримка органів державної влади. У дослідженні банкам запропоновано оптимізувати витрати на утримання своїх мереж, забезпечуючи при цьому максимальну доступність своїх послуг; державним банкам оновити свої стратегії, щоб вирішувати основні недоліки своєї діяльності та готуватися до приватизації після завершення війни. Попри труднощі, важливо зазначити, що досвід і підтримка міжнародних організацій можуть відіграти величезну роль у зміцненні фінансової стійкості банківської системи України в умовах війни. Спільні зусилля та професійна реакція фінансових установ є важливими чинниками, що сприятимуть забезпеченню фінансової стабільності в країні навіть у період війни.

Ключові слова: фінансова стійкість, воєнний стан, банківська система, інструменти забезпечення фінансової стійкості.

For more than a year now, Ukraine has been fighting back against Russia's full-scale aggression, defending its independence. The war took tens of thousands of human lives, mutilated human destinies, and thousands of square kilometers of Ukrainian land. The financial stability of the banking system is the most critical aspect of Ukraine's economic stability and national security, especially in military conflicts. War poses several complex challenges to banks, requiring them to manage risks and respond to adverse economic changes effectively. As a result, there is a need to assess the financial stability of the banking system in the face of a full-scale invasion. The purpose of the article is to study and analyze the impact of the military conflict on the financial stability of the banking system of Ukraine. Based on today's observations, it is developing specific strategies and recommendations for ensuring financial stability in the context of military conflict. Results. The article examines the problem of financial stability of the banking system of Ukraine in wartime conditions. The study focuses on identifying key aspects and challenges that arise before banks in military conflicts. The role of banks in ensuring the country's economic stability and national security in the conditions of war is analyzed. Namely, attention is focused on the profitability of the banking sector and the factors that affect it. A parallel was drawn between the NBU discount rate and certificates of deposit. The level of liquidity of the banking sector is characterized. In the article, much attention is paid to the characteristics and assessment of the role of state banks. In conditions of high military risks and significant uncertainty, these banks actively support lending, mainly state-owned enterprises, keep records for government payments, and provide access to banking services through a vast network of branches. They continue to hold the leadership in terms of the size of the network and the attractiveness of public funds, provide loans, and are the most active participants in the state mortgage lending program "eOsel". Measures to improve the financial stability of the banking system of Ukraine during the war are recommended, considering the aspects listed above. To ensure financial stability in the challenging conditions of wartime, concerted efforts, and close coordination of actions of all participants of the financial market are needed: banks, non-bank financial institutions, the National Bank, and other market regulators, as well as adequate support of state authorities. The study suggested that

banks optimize the costs of maintaining their networks while ensuring the maximum availability of their services, and state-owned banks update their strategies to address the main weaknesses of their operations and prepare for privatization after the end of hostilities. Despite the difficulties, it is essential to note that the experience and support of international organizations can play a huge role in strengthening the financial stability of Ukraine's banking system in wartime conditions. Joint efforts and professional response of financial institutions are essential factors that will contribute to ensuring financial stability in the country, even during significant military conflicts.

Keywords: financial stability, martial law, banking system, instruments for ensuring financial stability.

Вступ

Фінансова стійкість – це здатність банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та контрагентами навіть у разі несприятливих обставин. Вона є важливою для стабільності банківської системи та економіки країни загалом.

Проблеми фінансової стійкості банківської системи досліджували в наукових працях такі вітчизняні вчені, як: О. Барановський, Я. Белінська, О. Білорус, С. Боринець, В. Будкіна, О. Гаврилюк, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Мокій, А. Даниленко, М. Дудченко, Л. Кістерський, Г. Климко, А. Кредісова, З. Луцишин, Ю. Макогон, Ю. Пахомова, О. Рогач, О. Шниркова, А. Чухно, І. Лютий і багато інших. Окрім цього, дослідження стабільності банківської системи в умовах війни досліджували такі відомі автори, як: Кеннет Рогофф – співавтор книги «Цикли великого спаду» та автор досліджень, які аналізують стійкість банківських систем у різних контекстах, Джозеф Стіглиц – нобелівський лауреат і визначний економіст, який проводив дослідження у галузі фінансової стійкості та банківських криз, Вільям Р. Вайт – автор досліджень щодо ризиків і стратегій управління фінансовою стійкістю банків під час війни, Деніел П. Ханнан – спеціалізується на аналізі економічних аспектів конфліктів та впливу війни на банківську систему, Христоф Штельцер – досліджує геополітичні ризики для фінансових інститутів в умовах війни та криз та ін.

Проте, попри те, що існує значна кількість досліджень, присвячених фінансовій стійкості банківської системи, ця тема все ще є предметом дискусій і потребує подальшого опрацювання як з наукової, так і з практичної точки зору.

Формулювання цілей статті

Метою статті є вивчення та аналіз впливу війни на фінансову стійкість банківської системи України. Розроблення конкретних стратегій і рекомендацій для забезпечення фінансової стійкості в умовах воєнних дій на основі проаналізованих показників.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання: окреслити прибутковість банківського сектору в умовах війни, вказати принцип регулятора до дії в кризових ситуаціях, зосередити увагу на прибутковості банківського сектору та факторів, які на неї впливають, охарактеризувати рівень ліквідності банківського сектору, приділити увагу аналізу державних банків та оптимізації банківської мережі.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фінансова стійкість банківської системи України у воєнний період відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні економічної стабільності та національної безпеки.

Банківська система успішно впоралась з викликами війни завдяки значному запасу міцності, вчасному реагуванню Національного банку та проведеної реформи банківського сектору. Банки безперервно надають свої послуги, підтримують функціонування своєї мережі, зберігають операційну ефективність і збільшують свій капітал. Навіть попри тимчасові перебої з електропостачанням, банківська мережа функціонує. Надміцність, накопичена в системі, сприяє фінансовій стабільності, збільшує стійкість банків до подальших викликів тривалої війни та готує до повноцінного відновлення кредитування.

Навіть з урахуванням збитків від війни, банки виявилися прибутковими у 2022 р., а в 2023 р. їхній прибуток зріс. Висока чиста відсоткова маржа та операційна ефективність характерні для банків усіх типів бізнес-моделей: корпоративної, роздрібною та універсальною. Це було досягнуто, зокрема, завдяки докладним зусиллям банків, своєчасній реакції Національного банку та багаторічній спільній роботі над реформою банківського сектору з 2015 р. Унаслідок цього банки увійшли в кризу з великим запасом капіталу та ліквідності, були операційно стійкими та ефективними та мали чіткі плани для непередбачених ситуацій [3].

Протягом дії воєнного стану Національний банк України продовжує реалізацію заходів, спрямованих на підтримання фінансової стійкості держави та регулювання фінансового сектору.

Важливість спланованої та неперервної роботи банків у часи війни перевищує їхню діяльність у мирний період. Тому з моменту широкомасштабного російського вторгнення

Національний банк України створив умови для того, щоб банки могли працювати належним чином навіть у надзвичайно складних умовах. Готовність регулятора до дії в кризових ситуаціях базується на трьох важливих принципах [2]:

1. Захист інтересів клієнтів банків, особливо вкладників, що повинні мати можливість отримати доступ до своїх грошей, включаючи власні та позикові кошти, а також проводити їхні виплати та перекази.

2. Підтримка операційної діяльності та забезпечення ліквідності банку. Важливо, щоб найбільш постраждали банки не були оголошені неплатоспроможними лише через тимчасовий негативний вплив воєнних дій на їхню діяльність.

3. Чесне відображення реального фінансового стану банку. Незалежно від того, які збитки війна може спричинити, їх необхідно чесно відображати в фінансовій звітності. Важливо мати чітке уявлення про справжню картину, оскільки це є дуже важливим для успішної реалізації ефективного плану відновлення банківської системи після війни.

В умовах війни банківська система показує позитивні тенденції у сфері прибутковості. За даними опублікованих звітів, попри тривалість воєнних дій, чистий прибуток загальної банківської системи за перше півріччя 2023 р. більш ніж вдвічі перевищив результати аналогічного періоду 2022 р., досягнувши 67,6 млрд грн, порівняно із збитком у розмірі 4,6 млрд грн за аналогічний період минулого року. Водночас за станом на 01 липня 2023 р. лише 8 банків з 65 фінансових установ, що зберегли свою платоспроможність, зафіксували збитки на суму 112 млн грн.

Головним фактором, що впливає на прибутковість банківського сектору, залишається зростання відсоткових доходів, особливо від високоліквідних активів, і невеликі обсяги формування страхових резервів під проблемні активи. Проте за станом на 01 липня 2023 р. кредитний портфель банківської системи України, який складається з корпоративних і роздрібних позичальників, зменшився до 928 млрд грн, а частка проблемних кредитів у цьому портфелі зросла до 38,9%, що, відповідно, знизило рівень відсоткових доходів банків від кредитування. Водночас загальні інвестиції банків у державні цінні папери збільшилися до 1090 млрд грн, включаючи ОВДП у розмірі 611 млрд грн і депозитні сертифікати НБУ на суму 479 млрд грн.

Однією з ознак стабільності банківської системи є збільшення в IV кварталі 2022 р. обсягів фондування від клієнтів. Протягом цього часу майже 95% респондентів повідомили про зростання коштів як у домогосподарств, так і у корпорацій. Крім того, частка зобов'язань у іноземній валюті зростала протягом останніх двох кварталів 2022 р. [3].

Облікову ставку НБУ знижено до 20% річних, що стало результатом рішення Правління Національного банку України від 15 вересня 2023 р. Ставка за тримісячними депозитними сертифікатами залишаються на рівні облікової ставки. Водночас ставка за депозитними сертифікатами овернайт скорочена на 2 відсоткових пункти – до 16%, а за кредитами рефінансування – до 22%. Крім того, внесено зміни до параметрів монетарної політики. Зокрема, з 18 вересня 2023 р. частку залишків строкових депозитів фізичних осіб, яка враховується під час розрахунку ліміту вкладень банків у тримісячні депозитні сертифікати, скорочено з 70% до 35%. Це має сприяти стимулюванню банків конкурувати за вкладників і розширювати портфелі строкових депозитів [1].

Можливість подальшого зниження ставок за збереження гривневих заощаджень виникає через продовження сповільнення інфляції та ефективну діяльність Національного банку з утримання стійкості курсу. Цей крок сприятиме економічному відновленню і водночас не створить загрози для макрофінансової стабільності [1].

Банківський сектор має значний рівень ліквідності, перевищуючи мінімальні стандарти короткострокової ліквідності LCR більш ніж утричі в усіх валютах. Банки всіх категорій мають достатній запас високоякісних ліквідних активів, основним джерелом яких є приплив коштів від клієнтів, що вже становить понад 90% їхніх зобов'язань. Це дозволяє банкам уникати потреби в інших ресурсах, і вони навіть повертають кредити рефінансування Національному банку та зменшують зовнішні борги. У червні частка рефінансування у зобов'язаннях вже становила менше 1%. Зовнішні борги банків скоротилися на майже 14% з початку 2022 р., і тепер вони становлять менше ніж 2% від загальних зобов'язань, що є найнижчим показником з 2004 р. Умови війни призвели до практичного закриття ринку зовнішніх залучень для банків, але вони все ще мають достатні ресурси на внутрішньому ринку, включаючи в іноземній валюті [5].

У зв'язку з розпочатою повномасштабною війною росії проти України роль та завдання державних банків дещо змінилися. В умовах високих воєнних ризиків та значної невизначеності ці банки активно підтримують кредитування, зокрема державних підприємств, ведуть облік для державних виплат і забезпечують доступ до банківських послуг через широку мережу відділень.

Це призводить до значного збільшення частки державних банків у всіх основних показниках банківської системи. Такий ріст є обґрунтованим у період глибокої кризи, проте створює значні ризики для конкурентного середовища на банківському ринку під час відновлення. Отже, уже зараз необхідно оновити стратегії державних банків, щоб вони вирішували основні недоліки своєї діяльності та готували більшість з них до приватизації після завершення воєнних дій [4].

Державні банки продовжують утримувати лідерство за розміром мережі та привабливістю коштів населення. ПриватБанк та Ощадбанк, які є двома найбільшими державними банками, разом володіють понад половиною всієї банківської мережі в Україні. Перед вторгненням державні банки активно оптимізували свої мережі, зокрема шляхом упровадження безготівкових платежів і раціоналізації витрат. З початком широкомасштабної війни у лютому 2022 р. частина відділень була вимушено закрита через воєнні дії та тимчасову окупацію російською федерацією деяких територій. Проте з часом скорочення кількості відділень державних банків припинилося. Додатково, значна частина їхніх відділень була адаптована для можливості продовження роботи навіть в умовах тривалих відключень електроенергії. З урахуванням подальшої оптимізації мережі відділень інших банків частка державних банків за цим показником збільшується [7].

На кінець 2021 р. державні банки контролювали майже 56% депозитів населення, основна частина яких була зосереджена в Ощадбанку та ПриватБанку. У зв'язку з початком повномасштабної війни обсяги державних виплат, зокрема військовим, значно зросли. Більшість рахунків для отримання таких виплат були відкриті саме у цих двох банках, що зробило їх основними отримувачами коштів. У результаті частка депозитів населення в усіх державних банках зросла до понад 60%. Ці кошти майже не переходять до інших банків [5].

Державні банки продовжують надавати кредити. Минулого року спостерігався великий спад економіки та небачені загрози безпеки внаслідок війни значно знизили бажання ризикувати та надавати кредити фінансовим установам. Водночас у травні 2022 р. уряд надав державним банкам рекомендації щодо роботи в умовах воєнного стану. Серед цих рекомендацій було підтримане продовження надання державними банками фінансової підтримки різним галузям економіки та критичній інфраструктурі.

Навесні 2022 р. державні банки активно долучилися до кредитування сільських господарств на весняні посіви. Цьому сприяла розгалужена мережа відділень та участь в державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Державні банки надали понад половину затверджених кредитів у межах цієї програми. ПриватБанк також дуже активно надавав кредити бізнесу, хоча раніше його корпоративний кредитний портфель зростав дуже повільно. Зараз частка кредитів бізнесу в його портфелі становить вже майже 37%, порівняно з 26% на початку 2022 р. Державні банки є найбільшими користувачами програм державних гарантій: вони отримали понад дві третини всіх обсягів портфельних гарантій уряду для кредитування [5].

Доцільно зазначити, що державні банки є найбільш активними учасниками державної програми іпотечного кредитування «ЄОселя». Оскільки отримувачами кредитів за цією програмою є особи з пільговим статусом (військові, правоохоронці, медичні працівники, педагоги та науковці). Участь у цій програмі відображає соціальну місію підтримки цих категорій населення державою. На рис. 1 ми можемо бачити статистику кількості наданих кредитів у розрізі банків. З цього можемо зробити висновок, що Ощадбанк надав найбільше кредитів у програмі «ЄОселя» – 1948, другим банком за кількістю став «ПриватБанк» – 1370 [8].

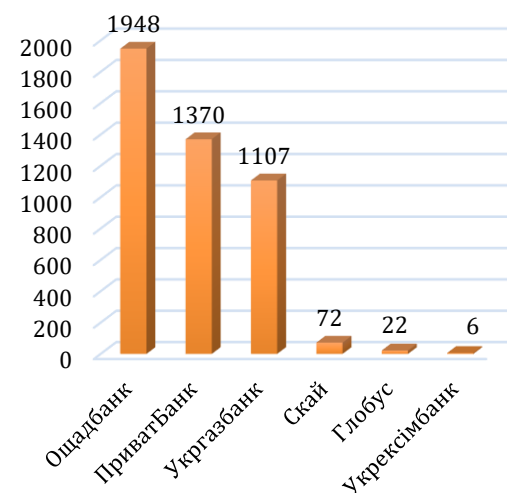

Рис.1. Кількість кредитів у розрізі банків у четвертому кварталі 2023 р. Джерело: [8].

Проте відсоткової різниці, яку отримують банки за участь у цій програмі, вистачає тільки на покриття операційних витрат і частково компенсування кредитного ризику, не гарантуючи банкам відповідного рівня прибутковості від цих операцій.

У період повномасштабної війни та викликаної кризи банки повинні оптимізувати витрати на утримання своїх мереж, забезпечуючи при цьому максимальну доступність своїх послуг. З початку 2022 р. кожне п'яту структурну філію банків було закрито, що становить майже півтори тисячі відділів у загальній кількості. Найбільша кількість закритих відділів припадає на ті області, де тривають активні воєнні дії – це майже дві третини від

загальної кількості. Проте кількість закритих філій у банках, які не є частиною іноземних груп, є значною у всіх регіонах: у Харківській і Миколаївській областях мережа скоротилася на понад третину, а в інших регіонах було закрито кожне сьоме відділення. Найбільший спад кількості філій відзначається у банках, що належать до іноземних груп, – вони скоротили свою мережу на 27%, найменше – у банках з приватним капіталом, де зменшилося кількість філій на 19% [5].

Банки успішно забезпечують неперервну роботу наявних філій, навіть попри операційні труднощі. Так, під час тривалих відключень електропостачання взимку, відсоток філій, які працювали, залишався досить високим. Банки впровадили систему чергових філій, які можуть працювати в умовах тривалого відключення електропостачання – так званий «Power Banking». На середину червня ця мережа налічувала вже понад дві тисячі філій у 61 банку, що складає приблизно 45% від загальної кількості структурних підрозділів усіх фінансових установ.

Сьогодні ми спостерігаємо, що навіть в умовах воєнного стану в Україні банки успішно подолали ризики для своєї операційної діяльності і продовжують працювати. Завдяки збереженню довіри вкладників до банків обсяги коштів на рахунках населення та бізнесу зросли в перші тижні після початку війни.

У червні НБУ вже втретє провів опитування всіх фінансово стійких банків щодо операційних втрат, пов'язаних з війною. 60 банків зафіксували у своїх записах певні операційні втрати. Вони відзначили зменшення розміру цих втрат протягом останніх пів року практично втричі, порівняно з попереднім періодом. Проте загальні операційні втрати банків з моменту початку повномасштабної війни наближаються до 15 млрд грн. На жаль, як і раніше, близько половини цих загальних втрат від операційного ризику припадає на один великий державний роздрібний банк.

У зв'язку з тривалістю війни банки перестають реєструвати частину витрат як втрати від операційного ризику. Це стосується витрат, які фінансові установи постійно несуть через радикальні зміни у середовищі. Витрати, які раніше розглядалися як результат операційного ризику, тепер вважаються частиною регулярних операційних витрат. Наприклад, з часом банки припиняють відображати як втрати від операційного ризику витрати на забезпечення автономії роботи відділень. Також вони припиняють реєструвати як події операційного ризику ситуації, коли вони не отримують дохід через спад попиту на певні послуги або через закриття філій банків.

Оптимізація банківської мережі призвела до скорочення персоналу. Фінустанови спочатку намагалися пом'якшити цей процес, пропонуючи працівникам переведення у відпустку як тимчасовий захід. Проте згодом вони припинили трудові відносини з цими працівниками. За останні півроку чисельність працівників у банках зменшилася лише на 3%, що втричі менше, ніж за аналогічний попередній період. Банки уникнули звільнень через проблеми з електропостачанням. У разі потреби в призупиненні роботи відділень фінансові установи відправляли працівників у відпустку або переводили їх. Чисельність працівників банків, які працюють з-за кордону, продовжує зменшуватися, і станом на початок червня вона становила близько 3% від загальної чисельності працівників [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Щоб забезпечити фінансову стабільність у надскладних умовах воєнного часу, потрібні злагоджені зусилля та тісна координація дій усіх учасників фінансового ринку: банків, небанківських фінансових установ, Національного банку та інших регуляторів ринку, а також дієва підтримка органів державної влади.

Незважаючи на труднощі, важливо зазначити, що досвід і підтримка міжнародних організацій можуть відіграти величезну роль у зміцненні фінансової стійкості банківської системи України в умовах війни. Спільні зусилля та професійна реакція фінансових установ є важливими чинниками, що сприяють забезпеченню фінансової стабільності в країні навіть у важливі періоди військових конфліктів.

Література

1. Огляд інструментів фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (16.08-15.09.2023 року). Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voennoho-stanu-v>.
2. Економічна правда. Фінансова оборона країни. Як працює банківська система під час війни. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684104/>.
3. Національний банк України. Банки в умовах тривалої війни зберегли довіру клієнтів, високу операційну ефективність та прибутковість-Огляд банківського сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-v-umovah-trivaloyi-viyni-zberegli-doviru-kliyentiv-visoku-operatsiynu-efektivnist-ta-pributkovist--oglyad-bankivskogo-sektoru>.

-
4. Неізнестна О.В., Григорук А.А., Литвин Л.М. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 39 / 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1401/1351>.
 5. Звіт про фінансову стабільність, червень 2022 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4#page=46.
 6. Опитування про системні ризики фінансового сектору, травень 2023 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risk_Survey_2023-H1.pdf?v=4.
 7. Огляд банківського сектору, серпень 2023 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-08.pdf?v=5.
 8. Аналітика по програмі «Оселя-версія для мобільних пристроїв Укрфінжитло. Укрфінжитло. URL: <https://ukrfinzhytlo.in.ua/analytyka-mb/#1684920904343-23c4484a-9888>.

References

1. Ohliad instrumentiv finansovoi stijkosti v umovakh voiennoho stanu v Ukraini (16.08-15.09.2023 roku). Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen'. [Review of instruments of financial stability in the conditions of martial law in Ukraine (August 16-September 15, 2023)]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-finansovoyi-stijkosti-v-umovakh-voyennoho-stanu-v>.
2. Economic truth. Financial defense of the country. How the banking system works during wartime. *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684104/>.
3. Natsional'nyj bank Ukrainy. Banky v umovakh tryvaloї vijny zberehly doviru kliientiv, vysoku operatsijnu efektyvnist' ta prybutkovist'-Ohliad bankivs'koho sektoru. Natsional'nyj bank Ukrainy. [National Bank of Ukraine. Banks in the conditions of a long war have maintained customer trust, high operational efficiency and profitability - Overview of the banking sector. National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-v-umovah-trivaloyi-viyeni-zberegli-doviru-kliientiv-visoku-operatsijnu-efektivnist-ta-pributkovist--oglyad-bankivskogo-sektoru>.
4. Nieizviestna, O.V., Hryhoruk, A.A., Lytvyn, L.M. (2022). «Modern tools for supporting the financial stability of Ukraine in the conditions of martial law». *Ekonomika ta suspil'stvo*. Issue № 39 / 2022. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1401/1351>.
5. Zvit pro finansovu stabil'nist', cherven' 2022 roku. Natsional'nyj bank Ukrainy. [Report on financial stability, June 2022. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4#page=46.
6. Opytuvannia pro systemni ryzyky finansovoho sektoru, traven' 2023 roku. Natsional'nyj bank Ukrainy. [Survey on systemic risks of the financial sector, May 2023. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risk_Survey_2023-H1.pdf?v=4.
7. Ohliad bankivs'koho sektoru, serpen' 2023 roku. Natsional'nyj bank Ukrainy. [Review of the banking sector, August 2023. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-08.pdf?v=5.
8. Analytyka po prohrami ieOselia-versiia dlia mobil'nykh prystroiv Ukrfinzhytlo. Ukrfinzhytlo. [Analytics for the Oselia program - version for mobile devices of Ukrfinzhytlo. Ukrfinzhytlo]. Available at: <https://ukrfinzhytlo.in.ua/analytyka-mb/#1684920904343-23c4484a-9888>.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2023 р.